СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 13. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 17-го січня 1940. No. 13. Jersey City, N. J., Wednesday, January 17, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАРАДА В СПРАВІ СКЛИКАННЯ КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

КЛІВЛЕНД. — У суботу, 13. січня б. р., відбулася в Клівленді нарада при участі громадян з ріжних орґанізацій і місцевостей у справі скликання конґресу американських українців. Всі учасники наради висловилися за те, щоб старатися відбути один конґрес.

ПОМІЧ УРЯДУ ФІНЛЯНДІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт звернувся до конґресу, щоб той ухвалив гроші на поміч Фінляндії у висоті 25 міліонів долярів. Тих 25 міліонів були в додатку до 10 міліонів уже ухвалених попередньо, які зобовязували Фінляндію купувати за них в Америці споживчі продукти. Тепер, коли Фінляндія дістане нову позичку, вона зможе купувати за неї все, що захоче, включаючи военні машини й амуніцію, а навіть, як дехто догадується, буде дозволено їй частину тих грошей зужити на закупна в европейських краях, які зможуть безпроволочно доставити їй потребних военних продуктів.

ДАЛЬШІ ДОХОДЖЕННЯ НАД ПЛЯНОВАНИМ „ПЕРЕВОРОТОМ".

НЮ ЙОРК. — Федеральні аґенти посадили до тюрми 17 списковців, що гуртувалися в так званім „християнськім фронті" й задумували довершити в Америці переворот. Едґар Гувер, голова федеральних аґентів, заявив, що в його руках знаходяться докази, що в Америці справді пляновано переворот і наставлення диктатури на взір Німеччини. Коли взяти під увагу, що в Росії переворот довершили 21 людей, цеї справи не можна легковажити, говорив Гувер. Арештовані списковці поставлені під великий „бонд", по 50 тисяч долярів кожний. Тому, що ніхто з них такого великого залогу не міг покласти, всі сидять у тюрмі.

У звязку з викриттям цього списку в Ню Йорку поведено енергійні доходження в інших містах Америки, головно в Філядельфії та Бостоні. В Бостоні викрито ґрупу саботажників.

АНҐЛІЯ ВІДКИДАЄ ПЛЯН НЕВТРАЛЬНОЇ СМУГИ.

ВАШИНҐТОН. — У чемних, але твердих словах анґлійський уряд відповів американським краям, що не приймає їх Панамської декларації, на основі якої вони домагаються, щоб воюючі краї здержувались від военних порахунків на морській смузі довкруги обох Америк, широкої 300 миль. В анґлійській відповіді говориться, що щоб приняти цю декларацію, Анґлія мусілаб мати запевнення, що пропонована невтральна смуга є дійсно невтральна і на ній нема ворожих кораблів.

ҐЕНЕРАЛ АРНОЛД ПРО ПОВІТРЯНУ НЕБЕЗПЕКУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Арнолд, командант американської повітряної фльоти, заявив, що Злучені Держави Америки нині не є вже такими безпечними з боку чужих літаків, як вони донедавна були. Европейські держави, Анґлія, Франція, Німеччина й інші до тої міри розвинули будову своїх бомбовиків, що вони можуть перелетіти з ладунком кілька тисяч миль. Вони легко моглиб дістатися з Африки до пулудневої Америки. А колиб там якась держава оснувала свої летунські бази, то інтереси Злучених Держав, головно Панамська смуга булаб відразу в небезпеці і треба булоб її обороняти війною, говорив ґен. Арнолд.

ЗНАК ДО РОЗБУДОВИ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Старк перед комітетом морських справ заявив, що коли в 1938 році наступив мінхенський договір і вслід за ним зникла Чехословаччина, штаб американської фльоти порішив, що настають небезпечні часи і треба Америці чимскорше збро́їтись.

ПІДСЕКРЕТАР ДЖАНСОН ПРО СОВЄТСЬКУ АРМІЮ.

НЮ ЙОРК. — Підсекретар війни, Джансон у прилюдній промові підкреслив, що Злучені Держави Америки повинні чимскоріше постаратись про наймодерніше узброєння для міліона людей. Навязуючи до фінляндсько-совєтської війни, Джансон сказав, що ця війна в десятий раз доказує, що у війні людина, вихована у вільнім дусі, варт більше ніж 12 кріпаків. Совєтська армія нездатна тому, що вихована по деспотичному та залякана чистками, говорив Джансон.

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ З ЯПОНІЄЮ.

ВАШИНҐТОН. — За кілька днів торговельний договір між Америкаю і Японією буде зірваний. Уряд своїть на становищі, що як довго новий договір не буде підписаний, товарообмін між тими двома краями буде дуже обмежений. Водночас уряд підкресляє, що коли Японія згодиться на уступки і викаже добру волю, то й Америка те саме зробить.

ВБИВСТВО ТРЬОХ ОСІБ У РОДИНІ

Стейтова поліція розіслала з Бейнбриджа, Ню Йорк, стежні листи за Джеймсом Финком, 21-літнім фармерським робітником, котрого вона підозріває за вбивство трьох осіб у родині свого хлібодавця, а саме 68-літнього Френка Тіда, його 66-літньої жінки Гелени й 25-літньої дочки Рут. Їх тіла знайдено в спаленій фармі.

Поліція вважає Финка трохи божевільним. Він мабуть утік автом дочки.

ПРИЯЗНЬ МІЖ СОБАКОЮ Й ЛИСОМ

Фармер Чарлі Ґибсон з Болинґер, Тексас, хвалиться, що на його фармі є лис і собака, які замісць бути природніми ворогами, поприязнилися й живуть зо собою як приятелі. Приязнь тим дивніша, що лис зовсім не втратив свого дикого страху перед чоловіком.

ФАЛЬШИВИЙ АЛЯРМ

Мінеапольська поліція дістала оноді телефон: „Тут чоловік лежить на траві. Його мабуть покалічив автомобіль". Поліція післала туди поліційний автомобіль. Там справді на траві лежав чоловік. „Ви ранені?" — спитався поліцай. „Хто? Я?" — здивувався запитаний і пояснив, що він боксер і вийшов на вправи в біґу; змучений, положився на траву відпочити.

ВБИВНИК ЖІНКИ ПРИЗНАНИЙ БОЖЕВІЛЬНИМ

Лава присяжних у повітовім суді в Квінс, Ню Йорк, розглядала справу 28-літнього Джана Мусатія, що 28. листопаду зайшов до поліційної стації й признався, що він підчас сварки вбив свою жінку. Присяжні судді признали його божевільним і суддя казав відіслати його до дому божевільних.

ЗНАЙДЕНО ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ ЧЕРЕПЯ

В „Окмулджі Нешенел Монюмент Парк", у Джорджії, знайдено біля міліона кусків ріжного передісторичного черепя. Вчені пічнуть незадовго їх розглядати й клясифікувати.

СВАРКА З ЖІНКОЮ Й ГРОМАДЯНСТВО

Перед федеральним суддею в Шікаґу виринуло питання, чи сварка з жінкою є перешкодою до одержання громадянства.

Один бразилієць захотів приняти американське громадянство, але іміґраційний уряд підняв проти нього закид, що він не буде добрим громадянином, бо його жінка розвелася з ним на основі жорстокости.

Суддя заняв інакше становище. „Заприсягніть його", він сказав. „Багато людей не може наладнати зо своїми жінками, але це певно не свідчить нічого злого про їх характер".

ПОЧИНАЮТЬ ПЕРЕПИС МАЛП

На острові Сантіяґо мають незадовго почати перший перепис малп. Ці малпи привезли вчені з Індії, щоб їх розвести для наукових розслідів.

Клопіт з цим переписом очевидно в тому, як числити малпи так, щоб їх не числити по два рази й щоби почислити кожну.

ПИШУТЬ ТАЙНІ ЛИСТИ ВОДОЮ

Звогчіть картку паперу і положіть на стіл. Положіть зверху на нього листок сухого паперу. Візьміть сірник замісць пера й напишіть листа. Опісля висушіть верхню картку паперу. Колиж пізніше знову звогчите його, то зможете проти світла прочитати на ньому все, що на нім написане.

ДЕ ЧАЙНИК ПАМЯТНИКОМ

Коли в Сирії або Палестині вмре дуже щедрий та гостинний араб, то на його гріб свояки ставлять чайник. Там чайник став символом щедрости й гостинности.

АЛЮМІНІЙ З ВУГІЛЛЯ

Голяндські винахідники Люціен Фрелінґ і Юлес Дорен винайшли спосіб, як можна виробляти з попелу алюміній. Їх спосіб такий. Вугілля, що призначене на паливо, поливають розрідженим вапном. Коли останеться попіл з такого вугілля, його скроплюють гидрохльоричною кислотою. В цей спосіб кислота виділює з попелю алюміній. Одна третина попелу переміняється в алюміній.

ЧИ НЕ ЗАНОСИТЬСЯ НА ЩОСЬ ПОВАЖНІШЕ?

ЛОНДОН. — Скасовано всі відпустки для анґлійських летунів. Це звязують з поголосками про напад німців на Бельґію і Голяндію.

ДОБЛИН. — Американський посол до Бельґії дістав доручення негайно виїхати до Брiселі.

ВИНУЄ ПІХОТИНЦІВ ЗА АВТОВІ ВИПАДКИ

Нюйорське Стейтове Моторове Бюро винує за нагле повищення числа смертей в автових випадках піхотинців, що переходять дорогу не на перехресті, де це зазначує поліція, а в середині бльоку між такими знаками.

Таких людей в Америці називають „джей вокерс" (від „джей", сорока).

СОБАКА НА ОПЕРІ

На опері „Міньон" у Шікаґу була оноді собака. Була це німецька вівчарка, вихована орґанізацією „видюче око", що дає собаки на воджіїв для сліпих. На представленні „Міньон" було двоє сліпих.

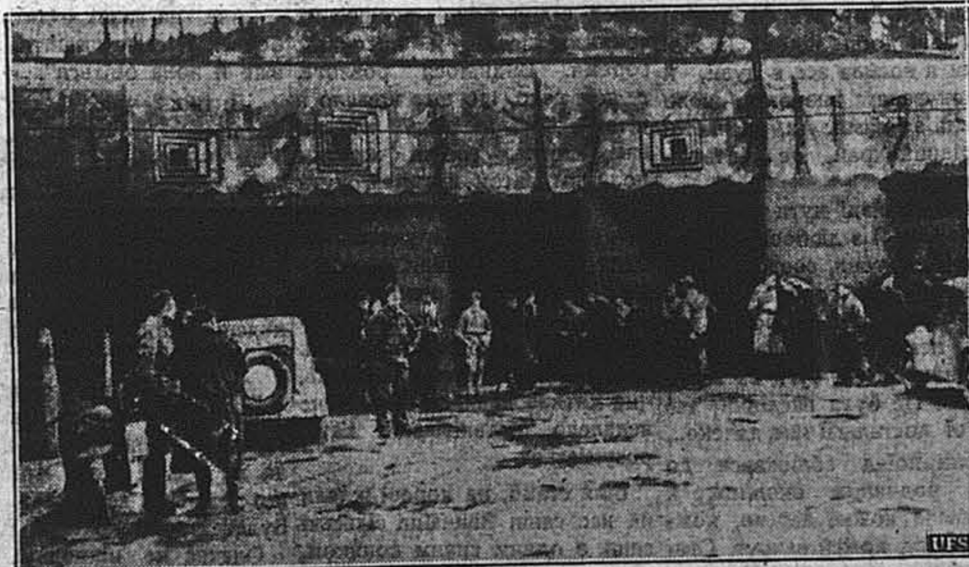
СУХИЙ ЛІД ДО ГАШЕННЯ ВОГНЮ

Американський винахідник К. Б. Тансил каже, що до гашення пожеж найліпше надається сухий лід, що то його виробляють з вуглевого двоокису. Він каже, що велику пожежу можна погасити киданням на неї з літака великих бril сухого леду.

ЗАПАЛИВ СОЛОМУ, ПОТІМ СКОЧИВ З НЕЇ

В суді Кінної Поліції в Реджайні розказували історію, як один чоловік порізав собі горло, виліз на стирту соломи і запалив її, щоби покінчити з життям. Але як уже дуже припекло, він скочив з соломи, щоб вирятуватись від смерти. Є ним Генрик Кравс, літ 35, переїжджаючий робітник з Угорщини. Він добре попікся і більша частина його одежі також згоріла.

На жадання властей Кравса відставили до шпиталю для умово хорих у Вейборні на 60-денну обсервацію.

ВХІД ДО ЛІНІЇ МАЖІНО.

Прикраси над входом, вироблені в формі смерек, зроблені з цементу. Вони служать не стільки в цїли прикраси, скільки в цїли злаґодження враження строгости, в цїли „камуфляжу", себто закривання фортифікації перед очима ворожих обсерваторів.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА У ЛЬВОВІ Й СТРИЮ

ПАРИЖ. — З урядового комунікату французького міністерства закордонних справ виходить, що німецькі змоторизовані частини зявилися в деяких місцевостях, занятих тепер Совєтами, а то головно у Львові й Стрию, себто на західньо-українських землях. З того припускають, що Німеччина і Совєти мають якісь нові военні наміри. Ними мають бути наступи проти Швеції й Норвеґії на півночі, а проти Румунії й Мадярщини на полудні. Наступ на полуднє має за мету опанування Балканом. Іде тут Німеччині ще й про те, щоб чимскорше опанувати Румунію, бо тому, що замерз Дунай, вона не годна дістати тої скількости нафти, яку повинна діставати, а без якої не може обійтись. Німеччина нібито дала згоду на те, щоб Совєти могли наступати на Мадярщину через Словаччину.

У.Н.Р. ЗА БОРОТЬБУ З НІМЕЧЧИНОЮ І СОВЄТАМИ, КАЖУТЬ ПОЛЯКИ.

ПАРИЖ. — Польська пресова служба подає, що „провідники українських націоналістів" заявились отверто по стороні аліянтів, а за боротьбу з Росією і Німеччиною. Заключає це польська аґенція з того, що таку заяву видав „Олександер Шульгин, бувший міністер заграничних справ Української Народньої Республики (У.Н.Р.)". Те польське джерело подає далі, що відозва Шульгина є звернена в першу чергу до „українців у Канаді й інших заморських краях" і заповідає, що „всі надії українців є тепер звязані з долею і виграю Анґлії й Франції". Заява згадує, що „німці ошукали" українців, обіцюючи їм визволення з совєтських кайданів", бо „факти доказали, що їх обітниці були фальшом і політичною брехнею". До цього польська аґенція додає, що це відоме, що „українські націоналісти будували замки своїх мрій на співпраці з Берліном, а доперва як Гітлер підписав пакт зо Сталіном, виступили вони явно по польській стороні, борючися спільно проти німецької й російської інвазії".

ДИПЛЬОМАТИЧНЕ НАПРУЖЕННЯ.

МОСКВА. — Проголошення протестів Норвеґії й Швеції в справі нарушення їх територій совєтськими летунами, як і протестів Совєтів, в яких Совєти закидують згаданим державам нарушення невтральности і военну допомогу Фінляндії, трактується в пресі дуже спокійно й поважно. І саме той тон заставляє дипльоматів припускати, що тут іде про дуже серіозну справу та що напруження між Швецією і Норвеґією та Совєтами є дуже велике. Таке, що можна надіятись формально виповідження війни між ними.

НОВА „ПРОВОКАЦІЯ" АНҐЛІЇ.

БЕРЛІН. — Так називає німецька преса нові „алярми" про те, що Німеччина хоче напасти на Бельґію і Голяндію і звідтам розпочати офензиву.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ В ОБОРОНІ ПОЛЯКІВ.

ПАРИЖ. — Заповідають, що в місячнику, видаванім у Франції німецькими соціялістами-іміґрантами, буде стаття, що обговорить німецький терор у Польщі. Будуть там матеріяли про „мучеництво поляків і жидів", про веселення поляків з польської землі й т. п.

ВАТИКАН І ПОЛЬСЬКА НУНЦІЯТУРА.

РИМ. — Новий польський уряд у Франції бажав мати в місці свого осідку також варшавську нунціятуру. Та так є, що цього не буде. Також проголошено, що не вернеться до Польщі кардинал Гльонд, бо німецька влада не дає на те згоди.

НАФТОВІ ГАЛИЦЬКІ ТЕРЕНИ І ФРАНЦУЗЬКИЙ СУД.

ПАРИЖ. — Французький цивільний суд відкинув совєтське домагання звільнити зпід судового заказу совєтські грошеві депозити в французьких банках. Заказ видано, щоб забезпечити французькі капітали в сумі 800 міліонів франків, вложені в галицькі нафтові підприємства. Суд станув на тому, що заняті тепер Совєтами галицькі нафтові терени „є поза межами СССР". Іншими словами, французький суд не визнав тим заняття Галичини Совєтами.

БУДУЮТЬ НОВІ ШЛЯХИ.

БЕРЛІН. — Німці розпочинають будову нових шляхів через заняті польські землі, щоб їх комунікаційно й економічно тісно злучити з Берліном і Данціґом. Один шлях має служити тісній злуці Берліну з Москвою. Видно, що є щодо цього порозуміння з Совєтами, бо Москва також приступає до будови такого шляху на занятих нею землях.

ІДЕ ДО ЗАМИРЕННЯ МІЖ СЕРБАМИ І ХОРВАТАМИ.

БІЛГОРОД. — Югославського реґента князя Павла витали в Загребі, столиці Хорватії, з парадою. Реґент приняв до 800 хорватських представників. Селяни, як кажуть, перший раз повивішували у своїх хатах портрет реґента, що підписав урядовий акт про самостійний хорватський сойм, що стане тепер „найновішим европейським парляментом".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед виходом числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КЛОПОТИ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ

Підчас російсько-японської війни на початку цього століття змалював один англійський картуніст положення кореанців, цього азійського народику, біля котрого велася та війна, а котрий старався всіми силами задержати у війні повну невтральність. Картуніст змалював великого москаля й менгого японця, що закинули кожний зо свого боку свою петлю кореанцеві на шию й кожний тягне його до себе з такою силою, що кореанець просто душиться.

Цей картун знаменито змальовує положення тих менших держав, що стараються вдержати невтральність у цій війні. Декотрі з них уже й просто задушені: Словаччина Німеччиною, Литва, Естонія й Латвія Росією. Інші, ще опираються; наприклад, Фінляндія Росії, Мадярщина й Румунія Німеччині, але цей опір вони властиво завдячують лише тому, що між великими державами є ще держави, які можна висунути проти загрозливої держави.

Як показують останні донесення, спеціяльно загроженими вважаються дві західні держави: Бельгія й Голяндія. Вони обі нічого собі так не бажали, як стояти осторонь від війни між великими державами. І власне тепер вони зачувають, що це їх гаряче бажання може дуже легко бути зломане: мовлять, Німеччина готується до нападу на Францію й Англію через бельгійську й голяндську територію. Звісно, недоторкальність території цих держав Німеччина врочисто ґарантувала, але звісно теж, що в минулій війні вона поломала таксамо врочисто ґарантовану недоторкальність Бельгії.

Рівночасно з тими чутками ходять замітні чутки про групу інших невтральних держав, про Швецію й Норвеґію. З одного боку, Росія й Німеччина збираються до нападу. З другого, у військових колах Франції й Анґлії починають добачувати великі користі, якби так Швеція й Норвеґія станули в війні по стороні аліянтів. З цього дехто вже навіть робить висновок, що Англія й Франція поведуть скоро спеціяльну кампанію для втягнення Швеції й Норвеґії у війну. Як це будеться робити, для справи не важно: важне одно: чи остаточно Швеція й Норвеґія стануть базою для аліянтів проти Німеччини й Росії, чи не стануть. Можливо, що Англія й Франція будуть оглядатися на публичну опінію, себто шанувати свою репутацію як демократичних країн і не підуть наїздом на невтральні краї. Одначе й вони певно не завагаються вжити проти невтральних усіх інших, найбільше „переконливих" арґументів, на які їх лише стати.

Не зважаючи на те, що це двацяте століття, що людство хвалиться поступом і людяністю, нинішня війна немовби не хотіла знати невтральних: невтральною може бути лише та держава, що має силу не датися воюючим державам затягнути себе у війну.

Олександер Кошиць.

„Малюночки з російської історії"

(Докінчення).

(2)

„О приходе царя й великаго князя Івана Васильевича, како казнил Великій Новгород, еще „оприщина" именуется".

(З Новгородського 3-го. Літопису: „Книга, глаголемая Літописец Новгородскій вократце"),

„В літо від створення світу 7078 (1570 р.) Генваря в 2-гий день, у понеділок, в память святого отця нашого Сильвестра, папи римського, Благочестивий Государь, Царь, і Великий Князь Іван Васильевич, всеї Русії Самодержець, послав у Великий Новгород наперед себе загін, перший полк своїх государевих бояр і воевод, і князів і дворян, і „дітей боярських" [1]) і всяких воїнських людей велику й численну скількість. Вониж, приїхавши у Великий Новгород, з наказу Благочестивого Государя, Царя й Великого Князя Івана Васильевича, Всея Росії Самодержця, біля Великого Новгорода поставили великі застави й сторожі зо всім оборудованям, і повеліли сторожі на заставах міцно стерегти мешканців міста, щоб жадний чоловік з міста не втік. А інші Государеві князі й „діти боярські", тогож першого полку, розїхались по всіх манастирях, що біля міста Великого Новгорода, запечатали манастирі й церковні скарбниці, а ігуменів і чорних священиків і діяконів і соборних старців [2]) зо всіх новгородських манастирів зібрали й привели з собою у Великий Новгород скількістю пятьсот старців і більше, і поставили їх всіх „на правежі" [3]) до приїзду Государевого. А інші „боярські діти", тогож таки першого Государевого полку, зібрали зо всього Новгороду зо всіх церков, попів і діяконів і поставили їх на правежі, і роздавали їх по десять чоловік приставам та наказували тримати їх міцно в кайданах залізних; веліли приставам [4]) бити їх з ранку до вечора на правежі, до викупу, немилосердно. Правитиж з них повелів Государь по двацять рублів [5]), як у них у Новгороді стоїть ціна грошам. Іншіж діти боярські, тогож Государевого, першого полку, запечатали по всьому місті Новгорода в громадських приходах церкви й підцерковні помешканя, і домові помешканя всіх іменитих людей Великого Новгорода зо всім майном, та поставили сторожу стерегти їх міцно до Государевого приїзду. А іншіж „діти боярські", тогож Государевого першого полку, у всім Великім Новгороді приїзжих (торгових) і службових людей, і великих торгових людей переймали й роздавали приставам та веліли міцно держати їх, у залізних путах, а їхні доми і все їх майно запечатали, а жінок і дітей їх сказали сторожі уважно стерегти до Государевого приїзду.

І тогож таки 7078 (1570) року, генваря (січня) в 6-тий день, на празник Богоявленя Господа нашого і Спаса Ісуса Христа, приїхав у Великий Новгород Благочестивий Гусудар, Царь і Великий Князь Іван Васильевич, всеї Росії Самодержець, і з ним син його Государев, благовірний царевич, князь Іван Іванович, а з ним, Государем, велике безчисленне множество полків, князів, бояр, і „дітей боярських" та інших воїнських людей, та ще півгори тисячі „стрельцов".[6]) І приїхав Государ у Великий Новгород і став зо всею своєю силою на Торговій стороні, в місці, що зветься Городище, дві верстви від Новгорода. А на ранок, у суботу, Благочестивий Гусудар, царь і великий князь Іван Васильевич, всея Руси Самодержець, повелів ігуменів, і попів чорних, і діяконів і старців соборних, яких перший полк взяв з манастирів і поставив на правеж перед приїздом Государевим, побивати палицями на смерть. А вбивши їх усіх, повелів кожного з них у свій манастир відвезти і поховати.

А в неділю, генваря у 8-мий день, Государ зо всіми своїми полками поїхав до великої соборної церкви Премудрости Божої-Софії слухати Службу Божу. І зустрів його на великім Волховськім мості, біля Чорного хреста, архиепископ новгородський Пимен, згідно законові царському: зо всім Священним Собором, з хрестами й чудотворними іконами. І коли хотів Пимен, згідно зо звичаєм царським, Царя й Великого Князя Івана Васильевича та сина його, благовірного царевича Івана Івановича благословити хрестом, то Государь і Вел. Князь Іван Вас. і син його, царевич князь Іван, до хреста не пішли. І говорив Царь і Вел. Кн. архиепископові Пименові: „Ти, злочестивче, в руці своїй держиш не хреста Животворящого, а оружжя, і цим оружжям хочеш ранити наше царське серце лютим твоїм злоумислом разом з твоїми злочинцями, мешканцями міста цього; хочете батьківщину нашої царської держави, це велике й богохраниме міто Новгород передати супостатові нашому, інопленменному королеві литовському Жиґимонтові Августові!!! Від цього часу і надалі ти не можеш зватись учителем і „сопрестольником" великої соборної апостольської церкви Премудрости Божої - Софії, а вовком, хижаком, губителем і зрадником, а нашій царській порфирі й вінцеві досадителем!" І сказавши такі сердиті, гнівні, слова, Государь велить архиепископові йти з хрестами в соборну церкву Премудрости Божої-Софії та правити літургію зо всім священним собором. А сам Государь, Благовірний Царь і вел. князь Іван Васильевич, з благовірним царевичем, князем Іваном Івановичем і зо всіми своїми Государевими полчанами пішов вслід животворящих хрестів і чудотворних ікон в церкву Премудрости Божої-Софії, і слухав літурґію.

Після Служби Божої пішов Государь зо всіми своїми князями й боярами та „дітьми боярськими", і зо всім воїнським людом до архиепископа Пимена в столову палату за стіл хліба їсти. І як сів Государь за стіл і почав хліба їсти, то, трохи зачекавши, враз закричав грімким голосом з великою люттю до своїх князів і бояр, як звичайно, „ясаком" (приказом) царським. І зараз же повелів скарбницю і ввесь архиерейський двір, зо всім уладженням, всіми палатами й келіями пограбувати, а бояр його владичних (достойників) і всіх слух повелів звязати й віддати приставам до свого розпорядження. А самого владику Пимена, ограбувавши, велів віддати приставам, щоб міцно його стерегли, та наказав давати „з казни" (з державного скарбу) по копійці денно на утриманя його. Дворецькомуж свому, Левові Андрієвичеві Салтикову, протопові Евстафієві й іншим своїм боярам повелів Государь іти в соборну церкву Премудрости Божої-Софії та взяти „ризну казну" (Соборну скарбницю), дорогоцінні церковні речі й святі чудотворні ікони Корсунські, пензля грецьких майстрів. І далі повелів Государь по всьому Великому Новгороді в усіх божих церквах забирати церковні скарбниці, і всякі чесні божественні чудотворні ікони, й ризи і дзвони. І навколо всього Великого Новгорода, в усіх манастирях звелів Государь забирати з церков церковні скарби, дорогі грецькі ікони Корсунські, дорогі ризи, святі церковні речі й дзвони.

Потім Великий благовірний Государь, цар і великий князь Іван Васильевич, всеї Росії Самодержець, з сином своїм благовірним царевичем, князем Іваном Івановичем, „сів на судищі" (на суднім місці) в Городищі, там, де він приїхав. І звелів приводити до себе з Великого Новгорода владичних бояр та й інших служивих людей, і знатних та великих торгових людей, їх жінок і дітей. І повелів Государь мучити їх перед собою люто, гірко, ріжними нелюдяними муками, а після несподіваних гірких ріжних страшних мук повелів підпалювати їм тіло якоюсь невідомою мудрою речовиною, що називається „поджар", а своїм государевим „дітям боярським" наказує Государь тих мучених і підсмалених людей вязати то за руки, то за ноги, то за голови тонкими мотузками до саней, і повелів їм швидко за саньми волокти їх на великий міст на Волхові і кидати з мосту в ріку Волхов. А жінок і дітей їх мужеського й жіночого полу повелів Государь привозити на ріку Волхов, на міст, виводити на підвищення на мості, що було зроблене, і з великої височости кидати їх у ріку Волхов у воду. Іншіж боярські „діти государеві", й військові люди в малих човнах їздили по річці Волхову зо зброєю, з рогатинами й списами, з сокирами й гаками, і котрі люди, чоловіки чи жінки, ріжного віку, з глибини річної вверх на воду спливають, то вони, притягнувши гаками, тих людей списами й рогатинами кололи, й сокирами рубаючи в річну глибину суворо й немилосердно топили, завдаючи їм лютої й гіркої смерти.

І було таке несамовите й невимовне пролиття крови християнської (за гріхи наші) від невгамованої люти царевої кожний день без перерви до сімох тижнів і більше: бо кожний день вкинути й утопляти в воді людей ріжного віку до тиясчі, а іноді тисячу й пів; і той уже день був лекший, Богу дякувати, коли вкинули у воду до пять соток люда, чи шість соток. А по скінченні всього того Великий Государь, Князь і Царь Іван Васильевич, всеї Росії самодержець, зо своїми государевими людьми, з князями й боярами, і з „дітьми боярськими", та рештою воїнських людей почав їздити біля Великого Новгорода по святих манастирях, і там велів у манастирях грабувати манастирські церковні скарбниці, й келії, й службові манастирські доми, і все майно, в коморах хліб всілякий, і стоячий у скиртах; а на полях немолочений хліб велів вогнем палити, а скот ріжний, коні і корови, велів у пень рубати. А після цього Благовірний Государь, Царь і Великий Князь Іван Васильевич, самодержець всеї Росії, приїхав з манастирів у Великий Новгород і повелів по всьому Новгороді по всіх вулицях і торгових рядах (базарах) і крамницях ріжний товар грабувати, а торгові комори й крамниці велів рубати й руйнувати вщерть. А потім Государь Благовірний і Великий князь зо віми своїми людьми і військовими полками почав їздити по всьому Новгороді й по всіх пригородах і повелів усіх міських мешканців у їх домах трабувати, а самих людей і жінок їх з їх майном немилосердно грабувати, а їх двори і доми ламати, а двері й ворота без милости рубати і виламувати. І підчас цього міського грабіжу розсилає Государь з Великого Новгорода інших своїх людей на всі чотири сторони в кожну новгородську „пятину" (провінцію, стейт), в повіти, у волості, в садиби боярські й маєтки, по всіх містах біля Великого Новгорода верстов двіста, за півтретя ста й більше, і повелів доми їх грабувати й скот убивати в усіх людей без милости, без огляду, чий би він не був. І було того трусу й руїни, потрясення і кровопролиття роду людському у Великім Новгороді і його околичних сторонах без перестанку шість тижнів за гріхи наші!

І тогож 78 року, місяця лютого в 13 день, на другій неділі посту великого, в понеділок рано повелів Государь решту мещканців новгородських з кожної вулиці по чоловікові поставити перед себе. Вониж стали перед Царем з жахом, дряхлі й унилі, непевні життя свого, як мертві від невгамованої люти царевої. І Благочестивий і Христолюбивий Царь і Великий Князь Іван Васильевич, всея Руси самодержець, глянувши на них милостивим і кротким оком, дав їм своє царське слово і сказав їм так: „Мужі, мешканці цього Великого Граду, всі, що залишились у місті! Моліть всещедрого, всемилостивого й чоловіколюбивого Бога та Пречистую його Богоматір Владичицю Богородицю і всіх святих Його за наше благочестиве царське державство та за чад (дітей) моїх, благовірних царевичів Івана й Федора, та за все наше христолюбиве воїнство, щоб Господь Бог дарував нам звиш побіду й одоліня на всіх видимих і невидимих ворогів і супостатів. А нашого спільного зрадника, мого й вашого, владику новгородського Пимена, з його злими совітниками й однодумцями судитиме Бог і вся та кров стягнеться з них, зрадників! І ви про те все не жалуйте, а живіть у цім місті „благодарно" (з подякою), а я вам поставлю на місце себе правителя, боярина свого й воеводу, князя Петра Даниловича Пронського". І сказавши ці слова, відпустив їх з миром у доми їх. Сам же Благовірний Государь, Царь і Великий князь Іван Васильевич з сином своїм, благовірним царевичем князем Іваном Івановичем і зо всею своєю силою пішов з Великого Новгорода у Псков.

А владику новгородського Пимена і попів і діяконів, які не викупились від правежу, та решту новгородців „опальних" людей (тих, що рахуються під царською забороною) повелів Государь відсилати з приставами в Олександровську Слободу до свого приїзду (Олександровська Слобода — тимчасова царська резиденція).

А приїхавши з Пскова в богоспасаемий град Москву, велів Государь з владики новгородського Пимена зняти сан (позбавити архиерейства) і заслати його в манастир, де він у скорім часі „преставися благодарно" (помер „з подякою"). Рештуж опальних новгородців повелів Государь в Москві покарати на горло, голови їм відрубати і . . . „тако тії ту скончашася". А інших по великих муках повелів розіслати в ріжні міста на дожиття.

Цеж усе сталося за неізреченними судьбами Божими й карою від Господа Бога нашого у Великім цім і Богоспасаемім Новімгороді всім живучим у ньому за гріхи наші, а всьому роду людському в науку Амінь".

Як пророчо звучить речення: **всьому роду людському в науку"!** Хто має вуха, щоб слухати, хай слухає!

---

[1]) „Государеві бояри" — придворні чини. „Государеві князі" — ті князі, що, втративши свою незалежність, стали дворяками при дворі великого князя Московського, а з його ласки поміщиками на дарованих землях. „Діти боярські" — окремий відділ війська, складений з дітей государевих бояр та князів, щось у роді царської ґвардії.

[2]) „Чорні священики" — священики монахи. „Соборні старці" — члени манастирської ради.

[3]) „Ставити на правеж" — спосіб стягати борги за постановою суду: Підсудного ставили на площі на спеціяльному помості і кат бив його доти, доки хто не змилосердиться та не викупить його за ту суму, що він заборгував. Звичайно, що милосердних знаходилося мало, й катування тривало іноді тижнями. В данім разі все йшло з наказу царя. Не було тут жадного боргу. Не було й суду, а вжито тільки страшного способу для кари й здирання грошей. — О. К.

[4]) Пристави — чини поліції.

[5]) 2,000 рублів, або біля 100 долярів на сучасні гроші.

[6]) Військо.

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

7)

Я, розуміється, не відмовилася держати дівчинку до хресту! Я була вдоволена, що зможу тим скитальцям у пригоді стати. Я постаралася про відповідні, підходячі речі, купила всього потрібного до хресту, бо малу виправу для дитини. Купила вина, овочів, купила добірних закусок і журилася, як це все перевезти через границю. Бачне око ектсперта на кордоні наче пронизувало всі мої звої та перевої. Всі мої коробки, торбини, вузлики, а то й кути моєї валізи. Я мала чуття, що він рентґенізує мене наскрізь своїми очима. Що звертає увагу на кожен рубець мого одягу. Але я не дурно, не марно їздила вже роками... Чиж не належу до роду хитрих малоросів?... До того нас було четверо, а що зима, то всі позавивані в теплі плащі, хустки, нагортки. Я перевезла все, що мала везти, й щаслива та радісна їхала знову додому.

III.

Галичина, моя дорога вилеліяна батьківщина була вся в білій суконці.

Минали мені дорогі поля, ліси, села. Бані церков блищали в зимовім сонці й виглядали, наче квочки між малими хатками. З кожної вела добре втоптана стежинка до керничкі, до сусіди, на дорогу. А все те мені таке близьке, таке любе, бо... рідне.

Виднілися пасма гір. Тих полудневих, що тягнуться від Косова до Ворохти. Їх хребти були міні добре відомі. Їх відбитки я носила все в душі, й викликувала, визивала, коли тужила за ними. Ах, як часто! Це рідний край, це батьківщина!

Вже в поїзді чути було нашу бесіду. Я з любовю ловила її звуки, її тони, звороти. А ті люди, що нею говорили, були мені чогось так дорогі, хоч чужі, незнайомі. Це все було під впливом тої туги за своїм рідним. Це були наслідки тої клятої ностальґії там, далеко...

Коли поїзд зближався до моїх родинних околиць, я пізнавала кожне дерево, кожну дорогу, кожен закрут. Стояла годинами у вікні й виталася зо всіми, наче з давніми приятелями.

На маленькій стації, де поїзд задержувався лише на одну хвилину, ми в поспіху висіли. За нами вилітали наші клунки, коробки, і поїзд рушив дальше, а ми опинилися серед білих піль, окружених темними лісами й високими горами. Виднілося розлоге, велике село, що вже щезало в пітьмі. Десь не десь мигали вже світла, горіли жовтим полумям ватри в печах, чути було скрипіт журавлів, що тягли воду. Худоба ревіла, собаки ґавкали, рипіли немазані двері хат. Це був мені так добре відомий гамір села. Я розріжняла все, котрий журавель скрипів, котра сусіда кричала, чия дитина плакала. Але лише недалеко батьківської хати, розуміється.

Біля стації, на дорозі ждали на нас сани. Звичайні сільські сани, з одним сивим коником, що звався „Чумак". Візник Іван усміхався на всю губу.

„Ти чому не вийшов по клунки? — питаю. „Знаєш добре, що як ми приїздимо, то я все маю їх дуже багато. „Чумака" можеш і самого лишити, він уже не боїться залізниці".

„Але на санях є дитина, і я боявся її саму лишити. Темно вже й вона боїться".

„Дитина? чия? Федихи?" — питаю.

— „Не Федихи, а того пана, що у вас гостює. Його Олечка".

Я приступила ближче й поміж кожухами, бараницями та коцами побачила налякане личенько дитини, що визирало зпід велкої шапки.

„То ти маленька Олечка?... Така білява чемна дівчинка? Це дуже гарно, що ти приїхала по нас. Я везу хлопчиків, що такі самі великі, як і ти. Будете гарно гратися, добре?

Олечка не відповіла. Здається, не довіряла мені. Я посадила моїх дітей біля неї, а сама сіла проти них. Сани рушили.

„Якжеж ти звешся, дівчинко? — запитала я.

Олечка глянула на мене й всміхнулася.

„Оля Тютюник", відповіла шепотом.

Це якесь непорозуміння, подумала я. Або дитина не знає свойого імени, або вона не є рідна дочка того закордонця. Мама писала мені, що він зветься Крижанівський. Зрештою оба порекла мені нічого не казали. Я не звернула особливої уваги на них. Небавом ми заїхали перед хату і я мала інші діла до залагодження.

Всі вікна були ясно освітлені. (Я знала, котре з котрої кімнати). Я скоро зіскочила з саней, виправила діти наперед, а сама витягала свої клунки й гляділа, чи всі заїхали, чи не погубилися, бо й таке буває.

Вийшов батько на ґанок. Високий, плечистий у чорній шапці; вибігла мама, з розложеними руками, обіймала діти; повибігали служниці з кухні (босі, бо місли глину до печі). Свята йшли, Різдво! І розмовам та привитанням і питанням не було кінця. А на душі такий неописаний мир, таке безкрає вдоволення, така щира радість...

Батьківський дім. Свої рідні, щирі люди! Найближчі душі, найвірніші серця без злоби, без зависти й зла.

— — — — — —

(Дальше буде).

З ДНЯ

СУЄТА СУЄТ.

„Ню Йорк Таймс" з 12. січня ц. р. приносить таку новинку: „Ігнац Падеревскі прибув нині до провізоричної польської столиці — двацятьох акрів французької землі недалеко Анжеру, перемінених на воєнну Польщу... Він зголосився на заклик свого нещастям прибитого краю і приняв місце в вигнанчім польським парляменті, який збереться наступного тижня в Анжері. Одним з перших актів цеї ради буде натаврування старого польського уряду і високого командування, що завинили за розгром Польщі. Маршал Сміґли-Ридз, бувший головний начальник армії, і Йосиф Бек, бувший міністер заграничних справ, стоятимуть на чолі листи тих, що їх узнають винуватими".

А ЩЕ ТАК НЕДАВНО...

В дійсности та новинка не потребує коментарів. Вистарчить прочитати її, сісти і задуматись. Бо ще кожному дуже добре відомо, що було рік, а навіть пів року тому. Цеж коротесенький час розділяє нас від тих хвилин, коли Сміґли-Ридз і Бек сиділи в „могутній" Варшаві й погрожували ворогам Польщі, що роздавлять їх на порох. А польська суспільність, польські ґазети, і то навіть американські, з ентузіязмом приплескували Сміґлому - Ридзові. „Проводь нас, водзу", верещали всі в один голос.

Колиж хтось чужий, чи навіть із польських нечисленних тверезих одиниць висказав критичну думку на це, та сполохав трохи той телячий ентузіязм холодною водою, польська суспільність і польські ґазети назвали таких людей „зрадниками" — коли це були поляки; або „ворогами Польщі" — коли це були посторонні чужинці; або „ґайдамацьким кодлом, яке треба знищити" — коли це були українці.

ТРОШКИ УЯВИ.

Нині польський парлямент збирається на наради, щоб Сміґлого-Ридза і Бека поставити на чолі цеї „почесної" листи винуватців. Уявім собі, що пів року тому десь у Львові зійшовся гурт українців і на своїх зборах ствердив, що „Сміґли - Ридз і Бек є найбільшими шкідниками самої Польщі і ведуть свою власну державу до загибелі". Що зробила би була тоді з ними польська влада, колиб їх переполила? Чи не запроторилаб їх до тюрми, а хто зна, чи в якийсь спосіб не позбавилаб життя?

І за що? — За те, що вони правду сказали. Бож нині ту саму правду стверджують самі поляки, і то зосеред них „найбільші патріоти".

ЗГЛЯДНІСТЬ ЗАСЛУГ.

Маючи це на увазі, хіба не повинні ми тверезо провірювати всі наші суспільні потягнення й критично ставитись навіть до наших найбільш заслужених людей? Бо щойно в довгій історичній перспективі можна провірити, чи дані потягнення принесли добро народові, чи шкоду. Те, що нині може видаватись для нас недобрим, неприємним, — на далеку мету може принести користь. А те, з чого ми радіємо сьогодня, може показатись катастрофальним завтра.

Треба зазначити, що, фактично, Сміґли-Ридзи і Беки не завинили вже аж так, як це обвинувачують їх нині „польські патріоти" та польські ґазети, включаючи ті, що ще вчора ревіли: „Проводь нас, водзу!" Завинила тут ціла польська суспільність, її виховні чинники, її вдача, що любить все своє славословити й не хоче поглянути на себе критичними очима. Хай усі вони вдаряться тепер у груди і зачинають реформацію від себе. Назвати кількох провідників „винуватцями" і на тім покінчити, це дуже легенький вихід. Ридзи і Беки були завершенням цілої системи, плодом психічного наставлення цілої польської суспільности. Тому винувати треба все, що причинювалось до витворення тих обставин.

ЩЕ ТРОШКИ УЯВИ.

Але ще раз завернім думками взад і нагадаймо собі тих наших провідників, які з острахом говорили про польську силу й мліли на саму думку, щоб тій силі протиставити свою власну силу. „Е, що ви знаєте. Польща сильна. Польща має знамениту армію. Поляки нікого не бояться. Ми мусимо йти на найдальші уступки, щоб вони нас до тла не винищили фізично". А про польську заграничну політику навіть львівське „Діло" писало, що „піде правди діти, але в заграничній політиці Польща в останніх часах здобула величезні впливи і престиж".

Тепер, з історичної перспективи, бачимо, що саме та політика, що нібито „здобувала для Польщі великі впливи і престиж", була політикою, що провадила Польщу простенько до катастрофи. За цю політику тавирують тепер Бека. І хто, думаєте? — Ігнац Падеревскі, який вислав ґратуляцію Бекові за приєднання до Польщі Заольза в часі чехословацької кризи...

МАЛІ, АЛЕ СКОРІ ПОВЗИ ІТАЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

ЯРИНА І ЗБІЖЖЯ В ПІДБІГУНОВИХ ОКОЛИЦЯХ КАНАДИ

П. В. Д. Албрайт з Биверладж досідної суб-станиції доносить знову про успіх плекання ярини і збіжжя в підбігунових околицях. — В. Д. Кларк з Тондер Ривер, найдальше висунених околиць далекої півночі, пише: „Літо було тут чудове. Я мав добрий збір усього, крім бруквиі, яку знищили комахи до самих корінців. На кусннку землі 30х30 стіп я мав такі барабольї, що як би був мав акер, то булоб 750 або 600 бушлів, колиб ряди були між собою трошки ширші. Я мав знамениту моркву, каляфйори і капусту, яка виросла в головки на 100 процентів. 250 головок вислано до Аклавік, 100 до арктичного Ред Ривер, а 200 осталося для трьох тутешніх родин". Він мав також огірки від половини серпня і дозрілі помідори роду Фардест Норт. Цьогорічне літо було два тижні скоріше.

Посіяний ячмінь 27 травня висипався в колоски 20 червня і повно дозрілим викошено 2 серпня. Посіяний овес роду Аляска в тім часі, що ячмінь, викошено 12 серпня.

Навіть далека північ робить поступ.

НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ТЕПЛА

Обчислено, що за чотири години в теплий літній день на одну вашу фарму, що має 160 акрів землі, кине сонце стільки тепла, що видасть із себе 500 тон земного вугілля. Одначе від того тепла тільки трошки нагріється земля. А решта соняшного тепла знову втече в повітря, а з повітря в небесні простори.

Колиб учені винайшли легкий спосіб виловлювати соняшне тепло, то людям не булоб потрібно на паливо ні дерева, ні вугілля, ні газоліни. Всі дотепер винайдені машини для виловлювання соняшного тепла показалися непрактичними. Багато коштують, а дуже мало з них користи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Торжественно відсвяткувала наша громада 5-го листопаду м. р. двацять першу річницю зриву галицьких українців до волі і державности. Свято влаштовано заходами Центрального Комітету У. Н. О.

По Службі Божій о. Іван Бабяк відправив жалібну панахиду за спокій борців за волю і державу української нації.

У виступі підчас панахиди взяли участь представники майже всіх національних організацій. Діти, члени клюбу танцюристів, прибрані в українські народні строї, зложили китиці цвітів на гарно прибраній стрілецькій могилі.

Того дня пополудні продовжувано свято концертом в У. Н. Домі.

Програма концерту, добірно злаждена дяковчителем М. Ядловським, складалася з виступів мішаного хору, декламацій, сольоспіву та відповідних до свята промов.

Святочну академію зачато піснею „Слава Україні", яку відспівав хор „Боян", під управою М. Ядловського. Вступну промову виголосив о. Іван Бабяк.

Хор „Боян" виступав чотири рази та відспівав низку пісень укладу проф. Кошиця, Кириченка, М. Гайворонського та інших.

Деклямували ученики й учениці парох. школи панна Емілія Гвіздь, Тимко Галущак і Андрій Гриницшак. З пісні сольо відспівала панна Юлія Кузів, при супроводі на піяні панни Віри Глови. Помимо сего, що панна Кузів виступала перший раз на сцені зо співом як солістка, вивязалась зо свого завдання досить добре.

Співом та деклямаціями публика одушевлялась; спеціяльно виступами молоді, винагороджуючи виконавців рясними оплесками.

Святочну промову виголосив редактор „України" м-р В. Душник.

Промовець належно обґрунтованій промові передав збраним історію визвольних змагань української нації від найдавніших часів, згадуючи княжі часи, гетьманщину і найновіші подвиги та боротьбу за волю і державність української нації. А впродовж останніх двацять пять літ український нарід безперервно веде безпощадну боротьбу з займанцями.

Потім промовляв іще наш місцевий громадянин, гол. фін. секр. У. Н. С., Роман Слободян. Добре обдумана промова, уложена на історичних фактах, захоплювала слухачів.

Бесідник перестерігав, щоб хтоб цей наш займанець не був і з якою політичною фільософією до нас не підходив — ми, українці, яких би то політичних переконань не були — повинні боротись проти підступного поневолення і ярма. Ми мусимо обеднати себе біля великої рідної української ідеї, що нею є — воля, незалежність, соборність України.

При тій нагоді промовець закликав присутніх до зложення жертв на піддержку визвольної акції, та для тих, що знайшлись на скитальщині.

Зложили: Р. Слободян $5; 65-тий від. ОДВУ $3; по $2.50: 20 і 21 від. УЗХ-ОДВУ; по $1: М. Сухорський, Ю. Гвіздь, А. Гандович, М. Ґенеґа, К. Пілат, Г. Начепа, П. Сташко, М. Каша, Масляк, І. Клок, В. Буката, М. Ґалінович, К. Марунчак, Г. Герета, В. Вітушинський; по 50 ц.: П. Кардаш, А. Горін; дрібними $7.15. Разом $36.15.

В церкві жертвували по $1: Т. Щерба, Ю. Бобак, П. Останчук, С. Пограничний, С. Могила, С. Задурецький, М. Романович, М. Поливчак, М. Процак, К. Олексюк, М. Гринішак, К. Качуряк; дрібними $12.25. Разом $24.25.

Вступні тікети $21, кокарди $7.15 перекуска $7.95.

Ввесь прихід разом $96.50. Розхід $29.45. В касі Центр. Комітету залишено $7.05. Передано до „Обєднання" $60 з призначенням по половині на визвольну акцію і інформаційне бюро в Вашинґтоні.

П. М. Ґалінович переводив святом, заповідав точки програми та представляв промовців.

Іван Клок.

Мистецтво.

— Уяви собі, що та пара артистів, що грала на сцені чоловіка й жінку — вони в дійсності подружені.
А як вони цілувалися!

— Ну і пізнати не можна, що це подружжя... Зовсім по мистецьки!

НІМЕЦЬКІ ОБСЕРВАТОРИ НА ФРОНТІ, ЗАКРИТІ ПЕРЕД ВОРОЖИМИ ОБСЕРВАТОРАМИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українське Будівельно-Позичкове Товариство.

З нагоди проголошеної цею установою кампанії, в часі між 2 січня і 19 березня 1940, на субскрипцію нових серій ощадностей, належить звернути увагу нашої громади, що на основі предложеного останнього маєткового звіту фінансовий стан Українського Будівельно - Позичкового Товариства в Нюарку представляється добре і задовільно.

Загальне потрясення, спричинене довгою економічною кризою і безробіттям в Америці, не відбилося на нашім українськім товаристві в такій мірі, як воно переважно відбилося на інших американських інституціях цього типу, а саме захитанням безпеченства зделонованих ощадностей.

А це тому, що наші морґеджові позички були пропорціяльно невеликі, позатим наша українська інституція вчас подбала за виділення значних резерв, які враз із належною тут позицією „невиділених зисків", у загальній сумі понад 100 тисяч долярів, дають повну запоруку обезпечення членських ощадностей.

Теперішній уряд завів великі ощадности в адміністрації цілого діловодства і пдніс чинношевість реальностей, які товариство мусіло перебрати від довжників на свою власність.

Отже наші громадяни нехай будуть переконані, що їх нова льокація ощадностей в нових серіях є певна і безпечна і нехай надальше з повним довірям уділяють свойого попертя одинокій українській фінансовій інституції в нашім місті.

Теперішній склад екзекутивного уряду Українського Будівельно-Позичкового Товариства є такий: Василь Кучкуда, президент; Іван Дацковський, заступник през.; Мирон Литвин, касієр; Петро Чап, секретар.

ЩОБИ ПРОДОВЖИТИ МОЛОДІСТЬ

Багато вчених людей застановлялися над тим, якби то продовжити людський вік. Та, як вказує славний лікар д-р Алексис Карел, у дійсності не йде про те, щоби продовжити людську старість, але молодість. Іде про те, щоб людина оставалася довше молодою, як досі. А молодість продовжує якнайдовше спокійне, зрівноважене та щасливе життя. Людина найскоріше старіється від щоденного нервового напруження.

БРЕХНЯ ЗА БРЕХНЕЮ

Раз огородник
Стрінув ганчаря,
Тай просто з моста
Так почав брехати:
— От маю я в городі
Гарбуза,
Але гарбуз! Оттак —
Завбільшки хати!

— Е, що гарбуз! —
Ганчар йому на те —
Угора я горнець вам
Вспів зробити..,
Але такий, що як на те піде,
То й всіх хат у нього мож
всадити!

— Це вже брехня!
Нема таких горшків!
Та і на що потрібний
Той горщище?
— Як то на що?
А як би хто схотів
Зварити ваш великий
Гарбузище!

Ю. Ш.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Організаційні збори.

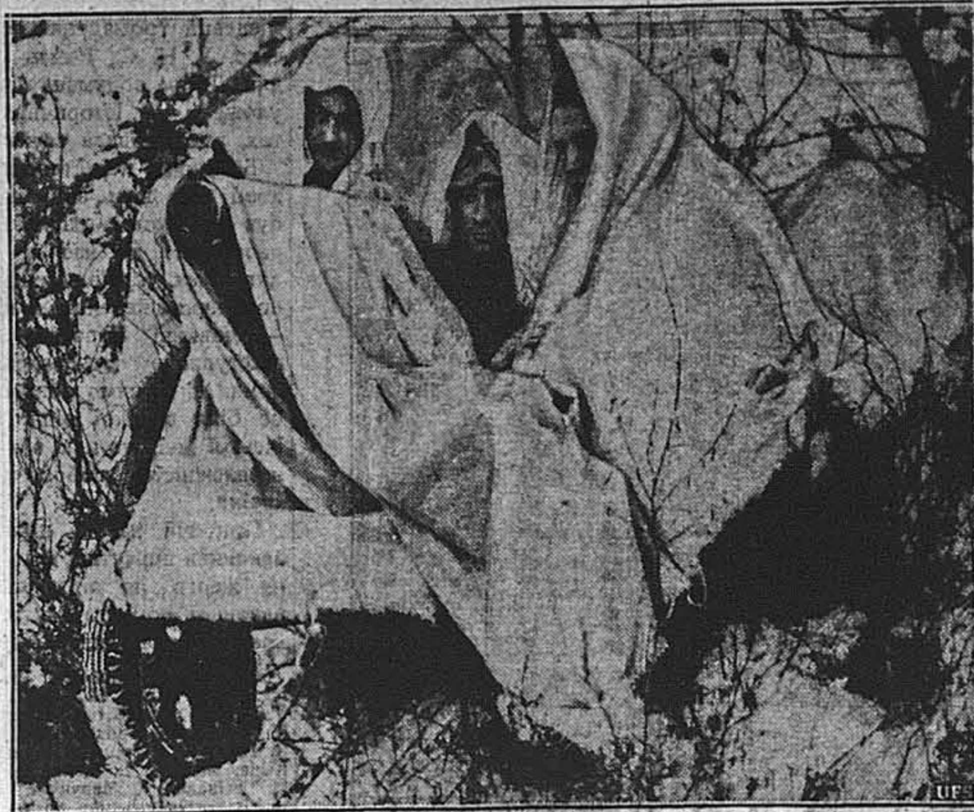
Дня 19. листопаду 1939 р. відбулися в нашій місцевості організаційні збори У. Н. Союзу. В зборах цих взяли участь 4 відділи У. Н. С., а саме: 42 і 97-мий з Пасейку, Н. Дж.; відділ 182 з Кліфтону, Н. Дж., і відділ 64 з Петерсону, Н. Дж. Збори відкрив секретар 182-го відділу, п. Яськів, та попросив присутніх делеґатів і членів вибрати голову до переведення зборів. За згодою всіх присутніх покликано на голову гром. В. Юсипчука. По короткій промові голова покликав двох секретарів: п. Івана Живіцького українською мовою. і п. Івана Бурнаса англійською. По цім голва пояснив про ціль зборів і про значіння нашої першої і найбільшої української організації в Америці та попросив присутніх заховуватися спокійно підчас реферату. Далі покликав до слова приявного організатора У. Н. Союзу, п. Василя Загаєвича. Тут годиться зазначити, що на цих зборах був присутній також парох української православної громади з Пасейку, о. В. Дяків, котрий щиро працює і бере активну участь в народній справі враз з іншими організаціями в нашій місцевості.

Привитавши о. Дякова, п. Загаєвич приступив до самої справи організаційних зборів. На вступі сказав, що У. Н. Союз, котрого він є організатором, це є братерська запомогова організація, одна з найбільших українських запомогових організацій в Америці і найліпша з інших асекураційних компаній. Бо У. Н. С. не лише що сповняє всі свої запомогові обовязки точно і справедливо, але поза цим іще дає моральну і матеріяльну поміч ріжним інституціям як у старому краю так і тут в Америці. Щоби доказати, що У. Н. Союз є дійсно найліпшою організацією не лише серед нас українців, але взагалі серед усіх словян, п. Загаєвич цифрами на таблиці доказував усі точки і привілеї У. Н. Союзу та порівнював їх з іншими асекураціями. І дійсно, як асекураційний знавець, п. Загаєвич закінчив свій доклад дуже вдоволяючо. По цім наступали запити, а було їх багато, бо сам організатор просив, щоб зголошувалися до запитів, бо тимсамим буде кожному ясно і зрозуміло. На всі запити відповідь п. Загаєвича була влучна і вдоволяюча. Цілллю зборів було зорганізування молодечого відділу в Пасейку.

Урядники відділів заявили, що з нагоди річних зборів будуть старатися піднести в своїх відділах справу зорганізування молодечого відділу в Пасейку.

На цім збори закінчено.

Іван Живіцький,
секретар зборів.

НЕ В ФІНЛЯНДІЇ.
Жовніри відділу машинових крісів національної ґвардії стейту Масачусетс на зимових вправах у Редінгу, Масачусетс.

ТІЛЬКИ ПОЧАТКИ ВАЖКІ.

Пані Ірина має песика. Отримала його в подарунку щойно вчора. Вона кличе песика і вкінці кричить. Тоді її муж каже:

— Дай спокій. Пес тебе не буде слухати.

На те Ірина усміхаючись:

— З тобою зпочатку теж не було легко.

ІСПИТ

Як прийде до нас Весна,
Чим втішає нас вона?
Квітками!

А як Літо надійде,
Чим покрите поле все?
Житами!

А як Осінь у селі,
Чи багаті ми тоді?
Хлібами!

Як Зима надійде враз,
Чим вона обсипле нас?
Снігами!

Пер. **Ю. Ш.**

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НЕБЕЗПЕКА ВАЖНИМ ЧИННИКОМ У ЖИТТІ

Показується, що народи, котрі живуть серед таких обставин, серед яких на них постійно чигає якась небезпека, сильніші, відважніші й більш практичні від тих народів, що живуть день-денно спокійним та безпечним життям. А до таких народів, що безупинно живуть серед небезпеки, належать головно гірські народи, надморські та мешканці пустинь. От які кріпкі, відважні та проворні шотляндські верховинці, українські верховинці з Карпат, верховинці з Гімаляйських гір та інші верховинці! Проворні, відважні й практичні англійці, голяндці та японці, що над морем живуть. Відважні, проворні й практичні в житті й араби, що живуть увесь час серед небезпек Арабської та Сагарської пустині.

А чому щоденне життя серед небезпек витворює поліпшений рід людей? Тому, що людина, яка мусить стерегтися на кожному кроці й наражати своє життя на небезпеку, стає спостережливою й уважною і приучується застосовуватися до небезпек. А це велика школа життєва.

В С.С.С.Р.

На залізничому двірці в Києві підходить закордонний турист до дижурного руху й питається:

— Перепрошую, на котрий тор заїде поїзд з Харкова?

— Це залежатиме від цього, який з них швидше прийде, чи цей 7.47, чи цей 11.55...

ПРИЧИНИ БОЖЕВІЛЛЯ

Найздоровша умово та людина, що має цілковиту контролю над своїми думками. А самим осередком контролі над думками — то те, що називаємо свідомістю. Та що контролю над думками може викинути з рівноваги всяке надто сильне нервове потрясення: сильний перестрах, сильне почуття провини і тим подібне. Та найчастіше доводить до божевілля страх. Від сильного або постійного страху цілий мозок перестане правильно працювати, і в такої людини ціле думання переняте причиною страху. Тому така людина думає недоладно, поперериваню, без звязку. Але бувають і в божевільної людини хвилини успокоєння та ясного думання.

Навіть і здорово думаюча людина може деколи думати ослаблено, подібно, як божевільний. А це стається тоді, коли людина довгий час не спить, надто вимариє, або ослабить своє думання алькогольним напитком. Навіть і тяжко зажурена людина почасті поводиться, наче божевільна.

ЧИСТЯТЬ ВОДУ ОЗОНОМ

Досі воду очищували по містах звичайно хльориною. Та хльорина надає воді спеціяльний відтінок хльоринового смаку. Тому заряд міста Лондону в Англії почав недавно очищувати воду озоном, бо озон не тільки очищує воду й вигублює в ній усякі живі мікроби, але й не надає воді ніякого задиху. Одначе виріб озону коштує трошки більше, як виріб хльорини.

Озон — то газ, близько споріднений з киснем. Одинока ріжниця між киснем і озоном у тім, що кисень має по два атоми спряжениміи докупи, а озон по три. Озон часом витворює в повітрі електрична струя грому. Коли по сильній громовиці занюхаєте щось таке, наче сірку, то знайте, що то озон. Таке повітря з озоном дуже помічне людям, що мають сухоти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 117., вибрало на річних зборах 30. грудня 1939 р. такий уряд на 1940. рік: П. Зюбрицький, предс.; С. Малярський, заст.; Н. Чудакевич, рек. секр.; П. Барила, заст.; Гр. Стефанишин, фін. секр.; П. Васильків, заст.; Т Гнатів, кас; Н. Демкович, заст.; Й. Деревянка, П. Барила, М. Савіцький, контр. книжок; М. Охніцький, П. Драбик, В. Костишин, контр. хорих; П. Драбик, І. Хоміцький, хорунжі; П. Зюбрицький, тростіс. Наступні збори відбудуться в суботу, 20. січня, в годині 8. ввечір, під ч. 30 Іст 7. вул. Збори відбуваються кожної третьої суботи в місяці. — Н. Чудакевич, рек. секр., 555 Southern Blvd., Bronx, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ свого свояка **Івана Овтушка,** котрий замешкав в Америці вже 27 років. Він походить з Волині, зо села Паридуб. Хто про нього знає або він сам, то дуже прошу повідомити мене. Його тітка приїхала до Канади цього року.

Mr. M. P. SELWASHUK
STYAL ALBERTA, CANADA.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

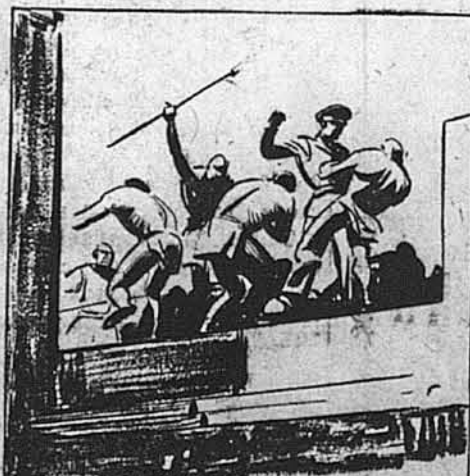
(66)

Дарно знав добре Тарзана. Коли Тарзан дав йому знак, він відразу догадався, що Тарзан щось задумує робити. Звертаючись до О'Рурка, він переказав: „Будьте готові. Тарзан щось задумує. Що саме, я сам не знаю. Та будемо рішатись нашим власним розсудком". „Я на все готовий", відповів охоче О'Рурк, який бажав якоїсь акції.

В кількох наступних хвилинах вони знайшлись на краю широкого муру. Там Тарзан, немов спотикнувсь і головою з цілої сили вдарив у спину Мунга, що ступав перед ним. Мунго закричав і повалився з муру вниз. „До акції", закричав Тарзан. Юкаг у той час повернувся до інших сторожів і почав з ними розправлятись.

Буртон, О'Рурк та Дарно також не дармували. В одній хвилині верх муру обернувся в якесь побоєвище. Жовті сторожі видавали з себе окрики, немов закликаючи інших до помочі. За хвилину поміч справді почала з обох сторін муру прибігати. Кілька жовтих напали на білих і вкінці всіх обезвладнили.

Ще раз знайшлись білі вязні під сильною ескортою жовтих сторожів. Деякі з них безнадійно опустили руки. Один Пері не падав духом і завважував: „Виграли чи програли, всетаки не зле боролись". „Але де подівся Дарно і Юкаг?" — запитав нагло Буртон, оглядаючись по приявних. „Десь поділись", завважив нібито здивовано Тарзан.